

ARALIN 5

Tekstong Impormasyonal

Ang tuon ng ikalimang aralin ay ang pagsuri ng mga Tekstong Impormasyonal o Tekstong Impormatibo at ang pagbibigay katuturan nito. Ang tekstong Impormasyonal ay ang tawag sa mga akdang nagtatangkang magpahayag ng impormasyon, datos, o katotohanan hinggil sa isang paksa. Bahagi ito ng Tekstong Ekspositori na ang layunin ay ipahayag sa mga mambabasa ang mga impormasyong nararapat nilang umaunawaan. Ating linangin ang iyong talasalitaan sa mga hindi pamilyar na salita na mababasa sa aralin na ito.

LAYUNIN

Pagkatapos ng aralin, ang mga mag-aaral ay inaasahang :

1. nauunawaan ang mga salitang may kinalaman sa karunungan -bayan,
2. nakagagawa ng pangungusap gamit ang mga natutunang salita, at
3. napauunlad ang damdamin ng pagka Pilipino.

SUBUKIN

Panuto: Basahin nang mabuti ang pangungusap. Ibigay ang kahulugan ng salitang nakasalungguhit. Isulat ang titik ng iyong sagot sa patlang.

1. Ang bandila ay sagisag ng ating kalayaan, pagkakaisa, at sakrispisyong ating mga bayaning nagbuwis ng kanilang buhay laban sa mga mananakop.

a. kasunduan	c. digmaan
b. simbolo	d. akda
2. Sa kanyang mga gawi, naipakikita niya ang kakanyahan ng kanilang kultura.

a. kasabihan	c. identidad
b. pinag-aralan	d. pinuno
3. Ayon sa pananaliksik ni Dr. Vicente Villan, “Ang Baybayin ay mahalagang sagisag ng ating pagkamamamayan at pagkabansa”.

a. kasabihan	c. salawikain
b. sinaunang alpabeto	d. kuwentong-bayan
4. Si Dr. Jose P. Rizal, ang ating pambansang bayani, ay isang makata at lingguwista.

a. espesyalista sa mata	c. manlalakbay
b. manunulat	d. dalubhasa sa wika

- _____ 5. Ang Baybayin ay ginamit ng mga babaylan sa pangagamot bago pa man dumating ang mga Kastila sa ating bansa.
- artista
  - taong may kakayahang gumawa ng ritwal
  - mandirigma
  - sundalo

TALASALITAAN

Babaylán *png*

Sa sinaunang lipunan, tao na may tungkuling magsagawa ng mga ritwal lalo na yaong pang-alay

UP Diksyunaryong Filipino p. 71

Hal. Nagpatawag ng isang **babaylan** ang hari upang pagalingin ang anak na may sakit.

balarilà *png [bala+dila]*

sining ng wastong paggamit ng salita at pagsulat batay sa mga tuntunin ng isang wika: GRAMATIKÁ, GRAMMAR

UP Diksyunaryong Filipino p. 84

Hal. Ang maling paggamit ng **balarila** ay maaring magdulot ng kalituhan sa mensaheng nais iparating.

Baybáyin *png [baybay + in]*

kabuuan ng lahat ng titik ng isang wika 2. Baybay 3. Pampang 4. tawag sa sinaunang alpabeto ng mga Pilipino

UP Diksyunaryong Filipino p. 111

Hal. Ginamit ng ating mga ninuno ang **Baybayin** bilang sistema ng pagsulat.

busábos *png [ST]*

alipin

UP Diksyunaryong Filipino p. 148 Hal. Sila ay ipinagtabuyan dahil sa pagiging **busabos**.**impéryalismo** *png*

ekstensiyon ng isang bansa sa ibang teritoryo, pagsakop ng bagong teritoryo o bansa, pinamamahalaan ng isang emperador

KWF Diksyonaryo ng Wikang Filipino Hal. Ang **imperyalismo** ay nagdulot ng matinding paghihirap sa mga katutubo ng Pilipinas.**kakanyahán** *png*

sariling katangian, identidad, indibidwalidad

UP Diksyunaryong Filipino p. 403 Hal. Naipakita nating mga Pilipino ang ating **kakanyahan** sa pamamagitan ng ating mga tradisyon at sining.

kalinangán *png*

Kultura

UP Diksyunaryong Filipino p. 409 Hal. Pinagyaman ng edukasyon ang **kalinangan** ng ating bansa.**karikatúra** *png*

katawa-tawang paggaya o paglalarawan ng isang tao Cf CARTOON, CARICATURE

UP Diksyunaryong Filipino p. 428 Hal. Gumamit ng **karikatura** ang pahayagan upang ipakita ang katiwalian ng mga opisyal.**lathalaín** *png*

tampok na artikulo sa babasahin, karaniwan sa magasin

UP Diksyunaryong Filipino p. 497 Hal. Sumulat siya ng isang **lathalaín** tungkol sa pagmamahal ng isang ina sa kanyang anak.

lingguwísta *png [Esp Linguista]*

tao na dalubhasa sa wika

UP Diksyunaryong Filipino p. 512

Hal. Si Jose Rizal bukod sa pagiging makata ay kilala din bilang isang **lingguwista**.

malinláng *png*

madaya

UP Diksyunaryong Filipino p. 512

Hal. Pinayuhan ng eksperto na maging mapanur: sa lahat ng nababasa *online* upang hindi **malinlang** ng kumakalat na mga *fake news*.

pakikibaka *png [Ing]*

mahabang labanan ng malalaki at organisadong sandatahang lakas 2: paligsahan 3: mahirap at mahaba na pakikipaglaban, BATTLE

UP Diksyunaryong Filipino p. 608

Hal. Nagbunga ang **pakikibaka** ng mga manggagawa para sa kanilang hiling na dagdag sahod.

panukalà *png*

balak, plano, mungkahi, suhestiyon,
hakbangin *var* panikala, pumukala,
PROPOSAL

UP Diksyunaryong Filipino p. 652

Hal. Ang mga kongresista ang gumawa ng
panukala ukol sa pagbabayad ng tamang
buwis.

propaganda *png [Esp Ing]*

1. lawas ng mga doktrina, idea, at aktitud na
sadyang pinapalaganap upang makatulong o
makasama sa isang tao

UP Diksyunaryong Filipino p. 711

Hal. Kailangang maging mapanuri sa mga balitang
naririnig maaring bahagi lamang ito ng
propaganda upang linlangin ang mga botante.

sagisag *png*

bagay na kumakatawan o palatandaan ng kalida
estado, o uri ng tao 2. Marka, simbolo

UP Diksyunaryong Filipino p. 767

Hal. Ang pambansang bulaklak ng Pilipinas na
Sampaguita ay **sagisag** ng kalinisan.

sagrado *pnr [Esp]*

Banal

UP Diksyunaryong Filipino p. 768

Hal. Ang simbahan ay isang **sagradong** lugar para sa mga deboto at nagdarasal.

yabong *png*

pagiging malusog, makapal ng mga dahon ng halaman o puno Cf lagô: DABONG, LAMBO, LÂSBANG, RABONG, RAMBONG

UP Diksyunaryong Filipino p. 512

Hal. Ang mga halaman sa hardin ay may **mayabong** na dahon.

Gawain 1. KRIZZYKRUZ

Panuto: Hanapin sa *Crossword Puzzle* ang mga sumusunod na mga salita. Lagyan ng tsek (✓) ang salitang nahanap.

S	B	A	Y	B	A	Y	I	N	M
L	A	S	P	D	G	H	J	A	K
K	L	A	M	H	D	E	I	L	H
S	A	G	I	S	A	G		Y	O
M	R	R	E	I	B	P	O	A	P
N	I	A	W	H	I	R	M	B	C
P	L	D	B	R	S	L	N	A	N
R	A	O	K	L	E	S	A	B	O

MGA GABAY NA SALITA
☐ Babaylan

☐ Baybayin

☐ balarila

☐ sagisag

☐ sagrado

Gawain 2. TAPAT DAPAT

Panuto: Pagtapin ang kasingkahulugan ng mga salita sa Hanay A sa Hanay B. Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang at gamitin ito sa iyong sariling pangungusap.

Hanay A

- _____ 1. sagrado
- _____ 2. panukala
- _____ 3. balarila
- _____ 4. Imperyalismo
- _____ 5. sagisag

Hanay B

- a. pagsakop ng bagong teritoryo
- b. gramatika
- c. simbolo
- d. banal
- e. plano

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____
- 5. _____

TAYAHIN

Panuto: Basahin nang mabuti ang pangungusap. Ibigay ang kahulugan ng salitang nakasalungguhit. Isulat ang titik ng iyong sagot sa patlang.

- _____ 1. Ang bandila ay sagisag ng ating kalayaan, pagkakaisa, at sakrispisyong ating mga bayaning nagbuwis ng kanilang buhay laban sa mga mananakop.
a. kasunduan	c. digmaan
b. simbolo	d. akda
- _____ 2. Sa kanyang mga gawi, naipakikita niya ang kakanyahan ng kanilang kultura.
a. kasabihan	c. identidad
b. pinag-aralan	d. pinuno
- _____ 3. Ayon sa pananaliksik ni Dr. Vicente Villan, “Ang Baybayin ay mahalagang sagisag ng ating pagkamamamayan at pagkabansa”.
a. kasabihan	c. salawikain
b. sinaunang alpabeto	d. kuwentong-bayan
- _____ 4. Si Dr. Jose P. Rizal, ang ating pambansang bayani, ay isang makata at lingguwista.
a. espesyalista sa mata	c. manlalakbay
b. manunulat	d. dalubhasa sa wika
- _____ 5. Ang Baybayin ay ginamit ng mga babaylan sa panggagamot bago pa man dumating ang mga Kastila sa ating bansa.
a. artista
b. taong may kakayahang gumawa ng ritwal
c. mandirigma
d. sundalo

SUSI NG PAGWAWASTO**SUBUKIN**

1. B
2. C
3. B
4. D
5. B

GAWAIN 2

1. D
2. E
3. B
4. A
5. C

TAYAHIN

1. B
2. C
3. B
4. D
5. B

GAWAIN 1

S	B	A	Y	B	A	Y	I	N	M
L	A	S	P	D	G	H	J	A	K
K	L	A	M	H	D	E	I	L	H
S	A	G	I	S	A	G		Y	O
M	R	R	E	I	B	P	O	A	P
N	I	A	W	H	I	R	M	B	C
P	L	D	B	R	S	L	N	A	N
R	A	O	K	L	E	S	A	B	O

SANGGUNIAN

Panitikang Pilipini : Modyul sa Filipino 7

<https://kwfdiksyonaryo.ph>

UP Diksyunaryo sa Filipino

<https://www.tagalog.com>

